

La lluita continua

A Àsia els records de la Segona Guerra Mundial encara provoquen més retret que porten a la reconciliació.

Com les guerres s'esvaeixen de la memòria viva, el temps ha de curar les cicatrius emocionals. Però a Àsia sembla que només s'intensifiquen les ferides de la Segona Guerra Mundial. Enguany és el 70è aniversari del final del conflicte i és probable que atregui més l'atenció que fins i tot el 50è o el 60è. Podria ser una oportunitat per buscar una reconciliació entre el Japó i els països que van ser víctimes de la seva agressió al segle XX. Però aquests països continuen queixant-se que els successius governs del Japó, i en particular el dirigit per Shinzo Abe, l'actual primer ministre, no ha fet prou per expiar i que vol reescriure la història. No fa l'efecte que hi hagi a la vista una reconciliació.

Per començar, el govern de la Xina no sembla que tingui la predisposició per fer-ho. Per primera vegada, celebra l'aniversari de la victòria sobre el Japó amb una gran desfilada militar. El *China Daily*, un diari oficial, insisteix que això no és per burlar-se del Japó, i que el govern es va limitar a seguir "la pràctica internacional", posant en relleu la important però desconeguda actuació de la Xina en la "Guerra Mundial Antifeixista", en la qual patiren 30 milions de baixes.

Sembla poc l'afany de reconciliació. La legitimitat del Partit Comunista de la Xina té les seves arrels en part en el seu paper en la resistència a l'ocupació japonesa). En el context de la disputa de la Xina actual amb el Japó sobre les illes deshabitades de Senkaku, que de vegades semblen córrer el risc d'un conflicte obert, és difícil no veure una exhibició de poder militar a la Plaça de Tiananmen com a mostra política contra el Japó.

Xina també intenta vincular les seves celebracions a les de Rússia, que el passat maig va presentar el seu propi partit per commemorar l'aniversari de la derrota de l'Alemanya nazi. Quan es van reunir a Beijing al novembre, els seus presidents, Xi Jinping i Vladímir Putin, van acordar d'assistir a les celebracions dels altres. Curiosament, Rússia també afirmà que Kim Jong-un, el jove dictador

Reproduït amb permís de

The Economist

de Corea del Nord, s'ha compromès a aparèixer a Moscou per al que podria ser la seva primera visita a l'estranger des que va assumir el poder fa ara tres anys. La Unió Soviètica va declarar la guerra al Japó el 8 d'agost de 1945, després que Hiroshima fos bombardejada, i la rendició japonesa era imminent. Les tropes soviètiques van ocupar llavors algunes illes —encara en poder de Rússia i que el Japó reclama com a Territoris del Nord.

Xinhua, l'agència de notícies xinesa, va informar que el propòsit de vincular les commemoracions de la Xina i Rússia seria per "salvaguardar el resultat" de la guerra i "l'ordre internacional de la postguerra". Això sembla dirigit al senyor Abe, qui sosté que "el problema del Japó va ser el règim de postguerra". Vol dir que el Japó hauria de ser un país on regnés la normalitat i no aclaparat per la culpa del seu passat imperialista i castrat per una Constitució pacifista imposada pels vencedors de la guerra. Els partidaris de dreta sostenen que el Japó està injustament assenyalat. Els seus avantpassats no eren nazis; molts exèrcits eren culpables d'atrocitats; algunes de les "víctimes" eren col·laboradors disposats; i disculpes, com la d'Alemanya, són l'excepció. Fins i tot els japonesos que es preocupen pel passat del seu país creuen que el patiment està oblidat.

Com cada desè aniversari des de la fi de la guerra, s'espera que el primer ministre japonès emeti una declaració sobre la guerra i la rendició del Japó, que es commemora el 15 d'agost. Alguns dels assessors del senyor Abe esperen que utilitzi això per tancar aquest episodi interminable per als seus conciutadans. De fet, Abe sembla que no vol limitar-se en la seva declaració a parlar amb les mateixes paraules de remordiment que els seus antecessors. Per contra, vol

utilitzar les seves per expressar el seu pesar, i concentrar-se en el model actual de societat que respecta des de llavors les lleis de ciutadania internacional.

Això podria ser suficient per a les parts del sud-est d'Àsia, on l'ocupació japonesa durant la guerra va ser un preludi a la independència dels poders colonials europeus i on les relacions amb el Japó són relativament benignes. Però és poc probable que satisfaci la Xina o Corea del Sud, on als escolars se'ls ensenya en detall les crueltats de l'ocupació japonesa. Els seus governs no poden perdonar a Abe la seva visita, al desembre de 2013, al santuari de Yasukuni a Tòquio, on els criminals de guerra figuren entre els homenatjats. I ells l'acusen de menysprear els actes duts a terme durant la guerra i la denigració de les dones obligades a ser esclaves sexuals per a l'exèrcit imperial.

Aquest últim tema irrita en particular Corea del Sud, on disminueix el nombre de dones supervivents en temps de guerra com a "dones de plaer", i que van ser prou valentes per identificar-se com a tal. El Japó diu que va cancel·lar la totalitat dels seus deutes amb les dones de plaer el 1965, quan els dos països van normalitzar les relacions. De fet, en algunes ocasions s'apropen a alguna cosa més que un acord i una disculpa. Però, per a la història, les relacions continuen sent pobres. Sembla poc probable que el 50 aniversari del tractat de normalització al juny sigui més que un gest simbòlic.

A Corea del Sud el 1945 és recordat tant la fi de l'ocupació japonesa com, tristament, el principi de la divisió de la península. El president, Park Geun-hye, qui ha posat la reunificació coreana en l'agenda política, és poc probable que vulgui unir-se a les celebracions triomfals dels xinesos: Corea continua esperant la seva victòria.

Tampoc és probable que Park accepti la invitació de Rússia de la celebració de Moscou al maig, tot i la temptadora possibilitat d'una reunió intercoreana amb Kim, qui ha dit que està disposat a mantenir una trobada. Tant per a les dues Corees com per a la Xina i el Japó, els aniversaris semblen que podrien haver estat l'oportunitat de compartir el patiment comú i més aviat sembla que es seran una raó més per estar separats.

Traducció d'Almudena Iglesias